

Іванна Гладинець

студентка 3 курсу Комунального закладу вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського»

Правовий статус адвоката в Україні*

Створення правової держави та суспільства неможливе без належного забезпечення прав і свобод людини, які є показником взаємозалежності та взаємної відповідальності між особою та державою. Основною функцією адвоката є захист прав людини. Стаття 59 Конституції України гарантує кожному право на професійну правову допомогу [1].

Вперше в українському законодавстві офіційне закріплення терміну «адвокат» відбулося лише з прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2], у п.1 ч.1 ст. 1 вказаного Закону зазначено, що адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та у порядку, передбачених цим Законом. Для розкриття поставленого питання необхідно визначити термін «статус». У цьому контексті можна однозначно стверджувати, що в юридичній літературі термін «статус» розроблено стосовно конкретної особи (наприклад, адвоката, судді, прокурора тощо). Тому як у теорії, так і на практиці існують різні погляди на складові елементи статусу. Але найбільш розповсюдженим є сприйняття статусу адвоката, який включає в себе поєднання прав та обов'язків адвоката, відповідальності та гарантій його діяльності, які закріплені не тільки в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в галузях процесуального законодавства (зокрема, і цивільного процесуального), а також у корпоративних актах тих чи інших адвокатських об'єднань.

П. В. Хотинець у своєму дисертаційному дослідженні доходить висновку, що поняття «статус адвоката» охоплює: а) права й обов'язки адвоката; б) відповідальність адвоката; в) гарантії діяльності адвоката [3]. М. В. Кравчук окремлює правовий статус особи як сукупність або систему всіх належних громадянину суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають його правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права [4, с. 86–87]. Деякі правники переконані, що правовий статус слід розуміти як комплексну інтеграційну категорію, що відображає взаємовідносини суб'єктів суспільних відносин, особи і суспільства, громадянина і держави, індивіда та колективу, а також інші соціальні зв'язки [5, с. 78].

В Україні права адвоката визначаються ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», до них належать право адвоката: 1) звертатися з адвокатськими запитами, зокрема щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб); 2) представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб,

* Наукова керівниця – *Тетяна Юзько*, доцентка кафедри соціально-економічних дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами; 3) ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом; 4) складати заяви, скарги, клопотання, інші правові документи та подавати їх у встановленому законом порядку; 5) доповідати клопотання та скарги на прийомі в посадових і службових осіб та відповідно до закону одержувати від них письмові мотивовані відповіді на ці клопотання і скарги; 6) бути присутнім під час розгляду своїх клопотань і скарг на засіданнях колегіальних органів та давати пояснення щодо суті клопотань і скарг; 7) збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою; 8) користуватися іншими правами, передбаченими цим Законом та іншими законами [2].

Обов'язки адвоката можна розділити на професійні, визначені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», та спеціальні, передбачені процесуальними нормативно-правовими актами різних галузей права. С. В. Компанейцев визначає професійний обов'язок адвоката як діяльність, пов'язану з виконанням його функцій, що відображає глибоке усвідомлення необхідності професійного захисту інтересів особи. Ця діяльність реалізується через особисті та професійні якості адвоката і базується на моральних принципах, сформованих в адвокатурі [6, с. 183].

В законодавстві України та інших країн передбачена відповідальність адвокатів. Наприклад, у Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначено, що у разі, якщо адвокат допустив правопорушення, яке завдало збитків майну особи, яку він представляв, адвокат несе матеріальну відповідальність (ст. 21). Дисциплінарна відповідальність може бути застосована до адвоката протягом шести місяців з дня встановлення дисциплінарного порушення і протягом року з дня його вчинення (ст. 23) [2].

В Україні основним нормативно-правовим актом, який регулює правовий статус адвокатів є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», але в даному нормативно-правовому акті не наводиться тлумачення терміну «правовий статус» та проаналізувавши думки науковців у цьому напрямку я дійшли висновку, що правовий статус адвоката включає в себе права та обов'язки адвоката, вимоги до особи, яка бажає стати адвокатом, відповідальність адвоката та гарантії адвокатської діяльності.

Під правовим статусом адвоката слід розуміти поєднання прав та обов'язків адвоката, відповідальності та гарантій його діяльності, які закріплені не тільки в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а і в інших нормативно-правових актах. Професія адвоката є соціально необхідною та важливою для будь-якого суспільства, метою якого є розбудова правової держави. Для того щоб бути адвокатом достатньо відповідати вимогам встановленим в законі, а для того щоб бути хорошим

адвокатом, окрім того щоб відповідати зазначеним вимогам, потрібно вважати цю професію своїм покликанням.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к / 96-ВР1996. Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 30, ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>.
3. Хотенець П. В. Правовий статус адвоката в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.10. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків. 2002. 19 с.
4. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права : навч. посіб. [3-тє вид., змін. й доповн.]. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 247 с.
5. Чудик Н. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми правознавства*. Випуск 2. 2016. С. 77-82. URL: <file:///C:/Users/ThinkPad/Downloads/admin,%D0%A7%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BA+%D0%9D.%D0%A1.+77-82..pdf>.
6. Компанейцев С. В. Деонтологічні засади діяльності адвокатів в Україні. дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.01. Київ. 2013. 228 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**